

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 572/2021-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátskou kanceláriou, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C 89/2008 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 6. októbra 2021 v znení jej doplnenia z 5. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka požaduje uloženie príkazu okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, ako aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 eur a náhradu trov konania v sume 900,58 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola stranou v napadnutom konaní vedenom okresným súdom v procesnom postavení žalovanej, proti ktorej sa žalobca ([REDAKOVANÉ]) domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam špecifikovaným v žalobe doručenej okresnému súdu 9. júla 2008. Okresný súd rozsudkom č. k. 31 C 89/2008-291 z 23. októbra 2017 (ďalej len „rozsudok z 23. októbra 2017“) určil, že žalobca je vlastníkom predmetných nehnuteľností bližšie označených v rozhodnutí (výrok 1), uložil sťažovateľke povinnosť vypratať byt v predmetnej nehnuteľnosti bližšie označenej v rozhodnutí (výrok 2) a zároveň žalobcovi priznal právo proti sťažovateľke na plnú náhradu trov konania (výrok 3).

3. Na odvolanie bol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdený ako vecne správny rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 140/2018 zo 16. januára 2019 (ďalej len „rozsudok zo 16. januára 2019“). Krajský súd zároveň citovaným rozhodnutím priznal žalobcovi proti sťažovateľke právo na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Rozsudok okresného súdu z 23. októbra 2017 v spojení s rozsudkom krajského súdu zo 16. januára 2019 nadobudol právoplatnosť 20. februára 2019.

4. O dovolaní proti rozsudku krajského súdu zo 16. januára 2019 rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 7 Cdo 245/2019-429 z 29. septembra 2020 (ďalej len „uznesenie z 29. septembra 2020“) tak, že dovolanie odmietol. Spis vzťahujúci sa na napadnuté konanie vedené okresným súdom bol 26. októbra 2020 vrátený súdu prvej inštancie, ktorý následne rozhodnutie dovolacieho súdu doručoval stranám v spore. Uznesenie najvyššieho súdu z 29. septembra 2020 nadobudlo právoplatnosť 4. novembra 2020.

5. Uznesením okresného súdu č. k. 31 C 89/2008-441 z 20. októbra 2021 vydaným vyšším súdnym úradníkom bolo rozhodnuté vo veci sumy náhrady trov konania tak, že sťažovateľke boli uložené proti žalobcovi povinnosti náhrady trov prvoinštančného konania v sume 7 133,43 eur (výrok I) a náhrady trov odvolacieho konania v sume 0 eur (výrok II).

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Podstatou argumentácie sťažovateľky je tvrdenie, že z dôvodu nehospodárnosti, neefektívnosti a nesústredenosti a z dôvodu extrémnej dĺžky súdneho konania, ktorá predstavuje ku dňu podania ústavnej sťažnosti viac ako 13 rokov, došlo k porušeniu jej práv zaručených ústavou, listinou a dohovorom. Podľa sťažovateľky okresný súd ku dňu podania ústavnej sťažnosti nerozhodol o náhrade trov konania a právneho zastúpenia, „čo v zmysle rozhodovacej praxe... znamená, že *de iure* súdne konanie... dodnes nebolo riadne skončené.“.

7. Sťažovateľka namieta nerozhodnutie o náhrade trov konania, ako aj celkovú dĺžku napadnutého konania. Poukazuje v tomto smere na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Robins proti Spojenému kráľovstvu (bod 30 rozsudku z 23. 9. 1997).

8. Akcentuje v tomto smere maximálne laxný prístup zo strany okresného súdu, pričom v konkrétnostiach namieta nesústredenosť, nehospodárnosť a nekoordinovanosť spojenú s neefektívnym prístupom okresného súdu k prejednaniu merita veci. Podľa sťažovateľky z dôvodu, že ku dňu podania ústavnej sťažnosti nebolo rozhodnuté o náhrade trov konania, súdne konanie tak nebolo úplne ukončené, čo znamená, že porušenie práv sťažovateľky naďalej trvá. Obdobie nečinnosti pri rozhodovaní vo veci náhrady trov konania sa podľa sťažovateľky započítava do celkovej dĺžky napadnutého konania prevyšujúcej obdobie 13 rokov od podania žaloby.

9. Sťažovateľka samotná k spomaleniu či zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní neprispela. Na podklade už uvedenej argumentácie si uplatňuje nárok na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktorého sumu považuje za absolútne dôvodnú a adekvátnu s ohľadom na nedôvodný priet'ah.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Jedným z dôvodov odmietnutia ústavnej sťažnosti v zmysle právnej úpravy je jej zjavná neopodstatnenosť.

11. Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prieťahoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, I. ÚS 455/2014, I. ÚS 210/2018, IV. ÚS 120/2018, IV. ÚS 172/2020), resp. ak argumenty v ústavnej sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase jej podania takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015, I. ÚS 190/2019).

12. Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné prieťahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

13. V kontexte ústavnou sťažnosťou napadnutej etapy rozhodovania všeobecného súdu týkajúcej sa výlučne rozhodovania o náhrade trov konania ústavný súd považoval za nevyhnutné poukázať na dvojfázovosť rozhodovania o náhrade trov konania, v rámci ktorého všeobecný súd o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku), a o výške náhrady trov konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, súd prvej inštancie samostatným uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom (§ 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

14. V ďalšom ústavný súd zdôrazňuje aj tú skutočnosť, že všeobecný súd rozhoduje o trovách konania podľa vopred ustanovených zásad a podľa úkonov, ktoré boli v konaní vykonané stranami

sporu a ich právnymi zástupcami, preto ústavný súd postup pri rozhodovaní o trovách konania nepovažuje za právne zložitý. Skutkovo musí v každom prípade vychádzať len z obsahu spisu. Na základe uvedeného rozhodovanie o trovách konania zásadne nemožno považovať za postup všeobecného súdu, ktorý by vykazoval osobitnú náročnosť. Rozhodovanie o trovách konania je rutinnou záležitosťou každodennej praxe súdov a vylučuje tým možnosť, pre ktorú by vznikol dôvod na výrazné predĺženie napadnutého konania (m. m. I. ÚS 264/2020).

15. S prihliadnutím na okolnosti prejednávanej veci ústavný súd prihliada aj na judikatúru EŠLP, konkrétne na jeho rozsudok v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11, bod 50), ktorým EŠLP okrem iného konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote.

16. Po preskúmaní relevantnej časti spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní týkajúci sa rozhodovania o trovách konania sa zjavne nevyznačuje takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 38 ods. 2 listiny (obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru).

17. Zo skutkového stavu zisteného na podklade spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vedené okresným súdom (k tomu pozri časť II tohto uznesenia) ústavný súd zistil, že vo veci konajúce súdy o náhrade trov konania v časti týkajúcej sa samotného nároku na náhradu trov konania právoplatne rozhodli pred podaním ústavnej sťažnosti, a to 20. februára 2019. Na podklade dovolania podaného sťažovateľkou následne prebehlo dovolacie konanie, pričom po rozhodnutí dovolacieho súdu a vrátení veci okresnému súdu (október 2020) tento rozhodol vo veci sumy náhrady trov konania uznesením č. k. 31 C 89/2008-441 z 20. októbra 2021.

18. Aj keď v postupe okresného súdu v súvislosti s rozhodovaním o sume náhrady trov konania, t. j. v kontexte druhej fázy rozhodovania o trovách konania, ústavný súd identifikuje obdobie nečinnosti v trvaní jedného roka (po vrátení spisu dovolacím súdom), a tým aj existenciu nesústreďeného postupu okresného súdu v napadnutom konaní, podľa názoru ústavného súdu uvedená nečinnosť okresného súdu s prihliadnutím na konkrétne okolnosti veci nedosahuje takú ústavnoprávne relevantnú intenzitu, ktorá by ústavnému súdu umožňovala po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru o porušení označených práv sťažovateľky.

19. Ako už bolo zdôraznené, nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04, II. ÚS 129/06, II. ÚS 357/2021).

20. I keď konanie o náhrade trov konania v etape rozhodovania o sume náhrady nie je dosiaľ právoplatne skončené, treba uviesť, že bezprostredne po podaní ústavnej sťažnosti bolo rozhodnuté o tejto otázke uznesením súdu prvej inštancie vydaným vyšším súdnym úradníkom (aj keď neprávoplatne). Právna istota sťažovateľky v otázke jej práva vo veci samej a základu nároku

na náhradu trov konania bola dosiahnutá právoplatnosťou rozsudku krajského súdu zo 16. januára 2019, a to 20. februára 2019, teda ešte pred tým, ako podala ústavnú sťažnosť. Po právoplatnom rozhodnutí vo veci nároku na náhradu trov konania súdu prvej inštancie bránilo vo veci sumy náhrady trov konania rozhodnúť to, že sťažovateľka využila svoje právo a podaním dovolania 3. apríla 2019 sa domáhala prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu vrátane na meritum veci nadväzujúcej časti o náhrade trov konania. Pre posúdenie postupu súdu prvej inštancie v etape rozhodovania o sume náhrady trov konania je preto potrebné zohľadniť obdobie od apríla 2019 do októbra 2020 (vrátenie spisu najvyšším súdom), ktoré súdu prvej inštancie objektívne neumožňovalo o sume náhrady trov konania rozhodnúť.

21. Po preskúmaní ústavnej sťažnosti a postupu okresného súdu v napadnutom konaní, vychádzajúc z citovanej judikatúry, ústavný súd dospel k záveru, že postup okresného súdu v napadnutom konaní súvisiaci s rozhodovaním o náhrade trov konania nie je poznačený priet'ahmi v ústavne relevantnej intenzite, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala ústavnému súdu dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako ani práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

22. K tomuto záveru ústavný súd dospel aj napriek tomu, že vo viacerých rozhodnutiach ESLP (rozsudok Špatka proti Slovenskej republike z 15. 12. 2009, rozsudok A. R. spol. s r. o. proti Slovenskej republike z 9. 2. 2010, rozsudok Zarembová proti Slovenskej republike z 23. 11. 2010, rozsudok Sirotnák proti Slovenskej republike z 21. 12. 2010, rozsudok Bublákova proti Slovenskej republike z 15. 2. 2011, rozsudok Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016) bol prijatý záver o tom, že so zárukami podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je súladný taký prístup ústavného súdu, v ktorom nebola posúdená celková dĺžka konania, v ktorom nebolo rozhodnuté o náhrade trov konania. Na rozdiel od uvedených vecí je vec sťažovateľky odlišná v tom, že v čase podania ústavnej sťažnosti bolo o nároku na náhradu trov konania právoplatne rozhodnuté, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu vo veci ústavnej sťažnosti okresný súd rozhodol aj o sume náhrady trov konania, aj keď dosiaľ neprávoplatne (k tomu pozri aj III. ÚS 52/2021).

23. Pre úplnosť ústavný súd poznamenáva, že ak by ďalší priebeh napadnutého konania signalizoval vznik priet'ahov, toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľke, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložila ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2021

Libor Duľa
predseda senátu